

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

A fost lansată prima sesiune, anul I cu frecvență redusă

Pe 20 octombrie, la Academia de Administrare Publică a fost lansată prima sesiune pentru masteranzii anului I, învățământ cu frecvență redusă, la specializările: „Management”, „Relații internaționale”, „Anticorupție” și „Management informațional în administrarea publică”.

Începutul sesiunii a fost precedat de o adunare festivă cu participarea conducerii Academiei, profesorilor și masteranzilor, moderată de prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor în istorie, conferențiar universitar. Conform unei frumoase tradiții, în deschiderea ședinței festive, cei prezenți au onorat simbolurile țării: Drapelul de Stat și Imnul de Stat ale Republicii Moldova.

doi ani și jumătate de studii de masterat. Pentru aceasta sunt create toate condițiile, Academia devenind, prin implementarea reformelor din ultimul timp, un centru elită de pregătire și perfecționare a cadrelor înalt profesionale pentru sistemul public al țării, a accentuat prim-prorectorul. Anul acesta este semnificativ și prin faptul că Academia a fost reacreditată științific și a revenit în subordinea Guvernului Republicii Moldova. Andrei Groza i-a îndemnat pe masteranzi să se implice creativ și în activitățile de cercetare din cadrul instituției pentru a acumula cunoștințe cât mai profunde în domeniul științei administrației, menționând faptul că Academia colaborează fructuos cu mulți parteneri

tunitățile ce le oferă Academia pentru studii de doctorat și postdoctorat.

Tatiana TOFAN, doctor în economie, conferențiar universitar, șefă a Catedrei economie și management public, a menționat în luarea sa de cuvânt că una dintre responsabilitățile Guvernului este pregătirea și instruirea funcționarilor publici la nivelul cerințelor zilei de azi. În acest domeniu un rol deosebit îi revine Academiei de Administrare Publică, instituție care are sarcina de a dezvolta noi abilități la funcționarii publici care să promoveze în cunoștință de cauză politica statului în plan național și internațional. În acest sens, Academia dispune de un corp profesoral înalt profesionist, cu o bogată experiență didactică.

Din partea masteranzilor anului I au luat cuvântul Ștefan MOCĂNAȘ, șef Direcție în secretariatul Parlamentului Republicii Moldova, specializarea „Management”, Lilia GRAUR, profesoară la liceul teoretic „M. Berezovschi”, specializarea „Relații internaționale”, Marina CIUR, specialist principal în Direcția educație a consiliului raional Anenii Noi, specializarea „Management informațional în administra-

rea publică”, și Sergiu CEBAN, șef Direcție la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, specializarea „Anticorupție”, care au recunoscut că au făcut o alegere corectă venind la studii la Academia de Administrare Publică, studiile de aici deschizându-le căi sigure spre o carieră de succes în serviciul public.

Maria STRECHII, doctor în economie, conferențiar universitar, director al Departamentului învățământ superior, a făcut o scurtă prezentare a Academiei, a istoriei, evoluției și structurii organizatorice a instituției, referindu-se la fondatori, la profesorii care au activat din primii ani ai Academiei și la actualii profesori, la biblioteca cu un bogat fond de cărți și manuale, unde masteranzii pot accesa baze de date ale multor centre informaționale prestigioase din întreaga lume.

În finalul ședinței festive, cei prezenți au onorat Imnul Academiei, după care au mers în auditorii la primele prelegeri ale anului de studii.

Cor. „F. P.”

Andrei Groza le-a adresat celor 130 de masteranzi, proaspăt înmatriculați la Academia, sincere felicitări cu ocazia lansării primei sesiuni, urându-le mult succes și mari realizări pe parcursul celor

din țară și de peste hotare, deține o practică bogată de implementare a proiectelor de rang național și internațional, finanțate de Uniunea Europeană. În acest context, Domnia sa a subliniat și oportu-

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a avut la Reședința de Stat o întrevedere cu noul șef al Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, Jose Luis Herrero.

Șeful statului a declarat că sprijinul acordat de Consiliul Europei pe parcursul ultimelor două decenii a contribuit

Întrevedere Nicolae Timofti - Jose Luis Herrero

la consolidarea instituțiilor democratice și respectarea drepturilor omului în Republica Moldova. Nicolae Timofti și-a exprimat convingerea că alegerile parlamentare din 30 noiembrie a.c. se vor desfășura cu respectarea tuturor normelor democratice și vor confirma progresele Republicii Moldova pe calea integrării europene.

„Obiectivul autorităților de la Chișinău în cooperarea cu Consiliul Europei este înche-

ierea procesului de monitorizare a Republicii Moldova de către Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei și trecerea la etapa de postmonitorizare. Sper ca scrutinul legislativ din toamna acestui an să constituie un argument plauzibil în luarea unei asemenea decizii”, a arătat președintele țării.

Jose Luis Herrero, șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, l-a informat, la rândul său, pe șeful statului despre

implementarea în țara noastră a 23 de proiecte, în valoare de 18 milioane de euro, în cadrul „Planului de acțiuni al Consiliului Europei privind susținerea reformelor democratice în Republica Moldova în perioada 2013-2016”.

Oficialul european a subliniat importanța aplicării coerente a Convenției pentru drepturile omului în Republica Moldova, acțiuni care vizează, în special, reforma justiției, prevenirea și combaterea corupției.

Republica Moldova este supusă monitorizării APCE din anul 1995.

Președintele Parlamentului, Igor Corman, salută victoria partidelor proeuropene la alegerile parlamentare din Ucraina. Șeful Legislativului a transmis un mesaj Președintelui Radei Supreme a Ucrainei, Oleksandr Turchynov, în care felicită poporul ucrainean cu alegerea făcută și le

Felicitări poporului ucrainean

dorește succes autorităților în eforturile de dezvoltare a țării.

„Cetățenii ucraineni și-au dat votul pentru restabilirea păcii, modernizarea țării în baza modelului european și pentru creșterea autorității țării în lume. Rezultatul alegerilor parlamentare din Ucraina este un factor important în stabilizarea situației din regiune”, se menționează în mesajul adresat Președintelui Radei Supreme a Ucrainei.

Potrivit Președintelui Parlamentului, Igor Corman, Republica Moldova și Ucraina

împărtășesc o serie de valori comune, precum democrația, libertatea, independența, drepturile omului și depun eforturi susținute pentru a se integra în familia europeană.

„Sunt convins că o cooperare mai intensă între parlamentele țărilor noastre poate servi drept un instrument suplimentar menit să încurajeze dezvoltarea unei relații reciproc avantajoase între Republica Moldova și Ucraina”, precizează Igor Corman în mesajul adresat Președintelui Radei Supreme a Ucrainei, Oleksandr Turchynov.

La invitația Radei Supreme din Ucraina, la alegerile parlamentare care au avut loc în această țară la 26 octombrie 2014, au participat deputați în Parlamentul Republicii Moldova în cadrul Grupului de Observatori din partea Organizației pentru Democrație și Dezvoltare Economică – GUAM. Grupul respectiv a fost constituit din președintele Adunării Parlamentare GUAM, liberal-democratul Anatolie Dimitriu, liberal-reformatorul Oleg Bodrug, membri ai Parlamentului Republicii Moldova, dar și deputați din Georgia, Armenia, precum și secretarul general al GUAM, Valery Chechelashvili.

La Chișinău a fost deschis biroul Băncii Europene de Investiții

La inaugurarea biroului Băncii Europene de Investiții la Chișinău au participat Primul-Ministru, Iurie Leancă, și vicepreședintele Băncii Europene de Investiții (BEI), Wilhelm Molterer.

Premierul a salutat deschiderea biroului BEI în țara noastră, menționând relevanța evenimentului pentru agenda europeană a Republicii Moldova. „Este o motivare puternică

pentru sectorul privat și cel public din Republica Moldova de a se alinia la standardele europene, de a avea sprijinul necesar pentru a activa într-o atmosferă mult mai prielnică pentru business. Este un sprijin foarte concret, la nivel de acces la resurse financiare ieftine și pe termen lung, dar și la cele mai bune practici pe care BEI le are, ca parte componentă a Uniunii Europene”, a spus Iurie Leancă.

Vicepreședintele BEI, Wilhelm Molterer, a menționat, la rândul său, că la baza deciziei de a deschide oficiul băncii la Chișinău a stat faptul că Republica Moldova este țara ce are un guvern orientat spre inte-

grarea europeană și cu o strategie clară privind realizarea acestui obiectiv.

Totodată, vicepreședintele BEI și-a exprimat convingerea că Republica Moldova are un potențial excelent pentru integrarea economică în Uniunea Europeană, ca urmare a semnării Acordului de Asociere și a creării Zonei de Liber Schimb cu UE.

Prezent la eveniment, Șeful Delegației Uniunii Europene la Chișinău, Pirkka Tapiola, a menționat că în ultimii cinci ani relațiile moldo-comunitare au cunoscut o creștere impresionantă, iar faptul că tendința este una ascendentă reprezintă

principalul mesaj pentru mediul de afaceri și investitorii în economia Moldovei.

Țara noastră este cel mai mare beneficiar de asistență BEI pe cap de locuitor dintre membrele Parteneriatului Estic. Din 2007, Banca a sprijinit realizarea în Republica Moldova a 13 proiecte investiționale, estimate la 586 de milioane de euro, în domenii precum transporturile, infrastructura drumurilor, aprovizionarea cu apă și canalizare, energetica, agricultura și vinificația.

Oficiul Băncii Europene de Investiții la Chișinău este al doilea deschis în una din țările Parteneriatului Estic.

Pe 15 octombrie 2014, la Academia de Administrare Publică s-a aflat într-o vizită de lucru delegația Școlii de Management în Sănătate Publică (Ș.M.S.P) pe lângă Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie (U.S.M.F) „Nicolae Testemițanu” în frunte cu directorul Școlii, Oleg LOZAN, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, prorector al U.S.M.F, din componența căreia au făcut parte Constantin EȚCO, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, Larisa SPINEI, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, Rodica GRAMMA, doctor în filozofie, conferențiar universitar, Galina OBREJA, doctor în medicină, lector universitar, șef de studii, și Ludmila GOMA, doctor în economie, conferențiar universitar. Ei au avut o întrevedere cu rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar. La întâlnire au participat prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor în istorie, conferențiar universitar, Maria STRECHIL, director al Departamentului învățământ superior, doctor în

Acord de colaborare: Academia de Administrare Publică - Școala de Management în Sănătate Publică

economie, conferențiar universitar, Aurelia ȚEPORDEI, director al Departamentului dezvoltare profesională, și Silvia DULSCHI, șef al Direcției știință și cooperare internațională, doctor în istorie, conferențiar universitar.

Scopul actualei vizite a reprezentanților Ș.M.S.P l-a constituit semnarea acordului de colaborare între ambele instituții și examinarea modalităților de implementare a lui.

Oleg Balan a informat oaspeții despre practica de organizare și desfășurare a cursurilor de instruire, elaborarea tematicii lor în conformitate cu hotărârile Guvernului Republicii Moldova. Rectorul a mai subliniat că esența

acestui acord trebuie să rezide în plusvaloarea imaginii Academiei, precum și a beneficiilor pentru Școala de Management în Sănătate Publică.

Oleg Lozan a menționat, la rândul său, importanța organizării cursurilor de instruire în domeniul managementului sănătății publice ceea ce va însemna un grad sporit de asigurare a sănătății populației.

Părțile au convenit asupra

desfășurării în comun a activităților de instruire și cercetare în domeniul managementului sănătății publice, precum și asupra realizării schimbului de idei, personal științifico-practic, documentație și materiale, implementării proiectelor de cooperare pedagogică și științifică.

Acordul prevede schimbul de personal și masteri, cotutela de teze, alte modalități și aspecte de cooperare, fiind exprimată speranța într-o realizare cât mai eficientă a acordului în beneficiul ambelor părți.

Acordul de colaborare a fost semnat din partea Academiei de Administrare Publică de către rectorul Academiei, Oleg Balan, iar din partea Școlii de Management în Sănătate Publică – de către directorul acesteia, Oleg Lozan.

Sistemul de management electronic al documentelor prezentat la Academia de Administrare Publică

Pe 24 octombrie curent, la Academia de Administrare Publică s-au aflat într-o vizită de documentare reprezentanții companiei „DATAB” din Cehia, directorul instituției, Jiri BUKVIC, și specialiștii Vratislav DATEL și Stanislav HORAK, însoțiți de partenerii lor din Republica Moldova Igor COJOCARU, director al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale de pe lângă Academia de Științe a Moldovei, și colegii săi, Mihai GRECU, șef de laborator, și specialistul Cristina COTUN. Ei au avut o întâlnire de lucru cu conducerea și profesorii Academiei – prim-prorectorul Andrei GROZA, doctor în istorie, conferențiar universitar, Maria STRE-

CHIL, doctor în economie, conferențiar universitar, director al Departamentului învățământ superior, Aurelia ȚEPORDEI, director al Departamentului dezvoltare profesională, Teodora GHERMAN, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, șef interimar al Catedrei tehnologii informaționale aplicate, Silvia DULSCHI, doctor în istorie, conferențiar universitar, șef al Direcției știință și cooperare internațională, și Pavel CRISTEA, jurist-consult în Direcția personal și relații publice.

Scopul vizitei l-a constituit prezentarea Sistemului de management electronic al documentelor, care a fost elaborat în baza standardelor europene

și internaționale de către compania cehă „GORDIK”, și examinarea problemelor ce urmează a fi rezolvate - de la elaborarea documentelor la arhivarea lor, la securitatea bazelor electronice de date - pentru implementarea acestui sistem în Republica Moldova. Importanța deosebită a acestui obiectiv se înscrie în contextul sarcinilor trasate de Guvernul republicii privind trecerea până în 2020 la guvernarea electronică pe întreg teritoriul țării.

Oaspeții au subliniat că, pentru realizarea acestor obiective, este nevoie de a pregăti specialiști de calificare înaltă în domeniu, în special, în autoritățile publice centrale și locale,

înaintând propuneri de a se organiza la Academia de Administrare Publică cursuri de instruire în cadrul unor proiecte comune în baza tehnologiilor informaționale moderne, a practicii și experienței bogate a Cehiei cu suportul financiar al Uniunii Europene.

DI Andrei Groza a menționat, la rândul său, că Academia a salutat întotdeauna cooperarea cu parteneri din țară și de peste hotare în realizarea proiectelor care sunt benefice pentru Academie și pentru întreaga țară, reiterând disponibilitatea pentru coordonarea acțiunilor în comun în vederea găsirii formelor și modalităților optime pentru organizarea în viitorul apropiat a unor asemenea cursuri de instruire în cadrul Academiei de Administrare Publică.

Părțile au convenit de a crea un grup comun de lucru pentru elaborarea programului de instruire și promovare a Sistemului de management electronic al documentelor.

Diplomat german în vizită la Academie

Pe 28 octombrie curent, la Academia de Administrare Publică s-a aflat într-o vizită de documentare Thomas WEITHÖNER, șef adjunct al Ambasadei Germaniei în Republica Moldova, care a avut o întrevedere cu rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar. La întâlnire au participat prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor în istorie, conferențiar universitar, și Silvia DULSCHI, șef al Direcției știință și cooperare internațională, doctor în istorie, conferențiar universitar. Scopul vizitei l-a constituit extinderea cooperării dintre Academia de Administrare Publică și instituțiile publice din Germania, precum și examinarea propunerii din partea Academiei privind organizarea în viitorul apropiat a unei lecții publice pentru masteranzi.

Oleg Balan l-a salutat pe înaltul oaspete, informându-l că la Academie au devenit deja o frumoasă tradiție vizitele ambasadurilor acreditați

în Republica Moldova care țin prelegeri în fața corpului profesoral-didactic și masteranzilor, însoțite de discuții și dezbateri constructive. În ceea ce privește Germania, rectorul

a menționat relațiile strânse ale Academiei cu această țară, referindu-se la colaborarea fructuoasă cu Agenția de Cooperare Internațională a Ger-

maniei (GIZ), care a susținut și susține Academia în domeniul perfecționării cursurilor de instruire și dotării auditoriilor cu mijloace tehnice performante. În continuare, dl O. Balan

a făcut o prezentare detaliată a Academiei, a reformelor organizatorice și conceptuale îndeplinite în ultimii patru ani, care au transformat instituția într-un Centru Național de pregătire și perfecționare a cadrelor înalt calificate pentru serviciul public al țării.

Thomas Weithöner a mulțumit, la rândul său, pentru prezentare, menționând rolul Academiei de Administrare Publică în realizarea obiectivelor stipulate de Acordul de Asociere a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, a unor noi proiecte comune.

În finalul întâlnirii, părțile au decis să conlucreze pentru a fi determinată tematica viitoare a lecției și fluxul de masteranzi conform specializărilor. Urmează, de asemenea, să fie stabilită, de comun acord, data desfășurării acestei lecții publice.

Depășirea corupției la finanțarea partidelor politice

Pe 22 octombrie curent, la Academia de Administrare Publică, a avut loc o lecție publică ținută în fața masteranzilor și a

profesorilor Academiei de Fernando Casal Bertoa, doctor în științe, cercetător la Universitatea Nottingham din Marea Bri-

tanie. Omul de știință britanic efectuează o cercetare la tema „Instituționalizarea sistemelor de partide europene: explicarea concurenței partidelor în 48 de democrații (1848-2013).”

Cercetătorul a fost prezentat auditoriului de către dna Maria Strehcii, director al Departamentului învățământ superior, doctor în economie, conferențiar universitar.

Tema prelegerii vorbitorului a constituit-o „Lipsa efectelor reglementărilor anticorupție pentru partidele politice” (*The lack of effects of party regulation on corruption*). Dat fiind faptul că în Republica Moldova nu au fost introduse încă subvențiile publice pentru partidele politice, cum este în majoritatea țărilor Uniunii Europene, Bertoa s-a referit

la avantajele, dezavantajele, dar și la riscurile legate de implementarea sistemului de subvenționare publică a partidelor politice, într-o formă sau alta, la efectele reglementării finanțării partidelor politice în diferite țări și dependența corupției de diverși factori, cum ar fi severitatea pedepselor, posibilitatea obținerii fondurilor private etc.

Această temă este interesantă din următoarele perspective: în Republica Moldova există problema corupției; se desfășoară campania electorală și problema finanțării partidelor politice este pe ordinea de zi; deocamdată, nu s-a adoptat o lege privind finanțarea publică a partidelor politice, lucru pentru care s-ar putea beneficia de experiența

altor state, a menționat expertul în materie.

Vorbitorul a prezentat mai multe exemple din practica țărilor europene (Polonia, Portugalia, Marea Britanie ș. a.) de neutralizare a manifestărilor de corupție în cadrul finanțării partidelor politice, atât în cadrul activității lor cotidiane, cât și în cel al campaniilor electorale. Oaspetele a oferit audiențelor o serie de recomandări cu privire la combaterea elementelor de corupție în procesul finanțării partidelor politice.

Cercetătorul englez a dat răspunsuri exhaustive la un șir de întrebări care i-au fost adresate de masteranzii prezenți la lecție.

Prelegerea a fost organizată prin concursul Direcției știință și cooperare internațională (șefă dna Silvia Dulschi, doctor în istorie, conferențiar universitar).

Pentru conformitate
Vitalie NICA

Săptămâna Transparenței – o largă deschidere către cetățeni

După cum v-am informat în numărul trecut al ziarului nostru, pentru prima dată în Republica Moldova a fost desfășurată, în perioada 13 – 19 octombrie, Săptămâna Transparenței, care a avut loc în același timp cu Săptămâna Europeană a Democrației Locale. Pe parcursul acestei săptămâni, în contextul priorităților Guvernului privind dezvoltarea autonomiei locale și descentralizării, în republică au avut loc mai multe evenimente, scopul fiind de a implica mai activ cetățenii în administrarea publică locală.

Aproximativ 65 mii locuitori au avut ocazia să-și cunoască mai bine primăriile în cadrul Săptămânii Transparenței. Astfel, cetățenii au primit câte un exemplar al Ghidului cetățeanului, au fost invitați la ședințele consiliilor locale și au participat la zilele ușilor deschise la primărie și instituțiile sociale. În această perioadă, primarii au prezentat rapoarte de activitate și au invitat cetățenii să cunoască

nizației Națiunilor Unite în Republica Moldova și pe primarul satului Sărata-Galbenă, Ștefan Vlas. Postul de radio va emite de trei ori pe săptămână știri, interviuri și rubrici de interes public, care vor contribui la informarea operativă a locuitorilor comunei despre activitatea primăriei.

În cadrul acestui eveniment a fost lansată și prima expoziție de caricaturi cu genericul „Așa NU”. Expoziția a avut ca subiect

comunităților se implică în luarea deciziilor la nivel local.

Potrivit rezultatelor studiului, 90 la sută din cetățenii Republicii Moldova nu au nici o atribuție la procesul decizional din comunitățile în care locuiesc, iar 75 la sută nu iau parte la adunările locuitorilor din comunitate. De asemenea, fiecare al patrulea cetățean nu cunoaște despre dreptul de a participa la ședințele consiliului local.

Cercetarea mai constată că 34% dintre cetățeni susțin că comunicarea APL cu localitatea este insuficientă. Marea majoritate a cetățenilor nu participă la ședințele consiliului local. În ultimul an, 40% dintre locuitorii Republicii Moldova nu au fost niciodată la primărie. Alte 31% au fost la primărie o dată sau de câteva ori pe an.

Prezenți la eveniment, Serghei PALIHOVICI, Secretar General adjunct al Guvernului și Jose Luis HERRERO, noul șef al Oficiului Consiliului Europei în Republica Moldova, au încurajat participării să îmbunătățească comunicarea cu cetățenii pentru a profita de beneficiile unui proces transparent de luare a deciziilor.

„În contextul acestor constatări, nu putem pretinde că avem primării transparente. Ne propunem ca rezultatele acestui studiu să ajungă în fiecare primărie din țară, astfel ca primarii și funcționarii publici locali să cunoască modul în care sunt percepute primăriile de către populație. Guvernul, de asemenea, va lua act de constatările acestei cercetări și va pune pe agenda de discuții acțiunile necesare de întreprins pentru a avea administrații publice locale transparente”, a declarat Serghei Palihovici.

Tot în cadrul acestei săptămâni,

pe 15 octombrie 2014, Proiectul de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), a susținut primăria Taracia în organizarea dezbaterilor publice cu tinerii din localitate. În cadrul evenimentului au fost puse în discuție politicile de tineret în orașul Taracia. Dezbaterile au constituit o oportunitate de a discuta cu administrația publică locală (APL) probleme tinerilor. Au fost formate grupuri de lucru pentru a analiza provocările cu care se confruntă tinerii, a identifica soluții și a înainta aceste soluții către APL.

La Călărași, pe 16 octombrie 2014, Proiectul USAID LGSP a asistat primăria orașului în organizarea unei dezbateri publice cu tema „Politica de tineret a orașului și participarea tinerilor”. În cadrul discuțiilor tinerii au identificat un șir de probleme, precum calitatea iluminatului stradal în unele cartiere ale orașului, necesitatea reparațiilor la grupurile sanitare din școlile orașului, dotarea cu manuale de specialitate a instituțiilor de învățământ din oraș, și altele. Tinerii au venit cu o serie de propuneri, și au decis ca grupul de inițiativă să se întrunească într-o ședință de planificare a activităților ulterioare.

Asemenea întâlniri publice au fost organizate și în celelalte localități incluse în programul de desfășurare a Săptămânii Transparenței. Astfel că, dezbaterile publice au constituit încă un pas în vederea consolidării transparenței și responsabilizării APL.

Săptămâna Transparenței este o inițiativă promovată de către Cancelaria de Stat, în colaborare cu Programul Comun Dezvoltare Locală Integrată (PC-DLI) și alți parteneri de dezvoltare, cu scopul de spori transparența decizională și de a îmbunătăți dialogul autorităților locale cu membrii comunităților sale. Săptămâna Transparenței s-a petrecut în perioada 13-19 octombrie 2014 în peste 30 de localități din republică.

Olesea CAZACU,
coordonator de program,
PCDLI

modul de executare a bugetului. Pe de altă parte, consilierii locali deja cunosc mai bine aspectele transparenței decizionale după ce au participat la instruirii tematice. Aceștia au organizat vizite în sectoarele de care sunt responsabili și au discutat cu cetățenii despre oportunitățile de a se implica în activitatea APL. Într-un șir de localități, cetățenii au participat la dezbateri publice pe teme de interes local.

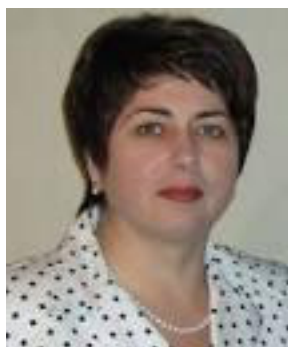
Ceremonia de lansare a Săptămânii Transparenței a avut loc la 13 octombrie, în comuna Sărata-Galbenă (Hâncești). Cu acest prilej, a fost demarată activitatea postului de radio local care transmite emisiunile în toată comunitatea prin intermediul difuzoarelor. Prima ediție a emisiunii „Satul care vorbește” i-a avut în calitate de invitați pe Nicola Harrington-Buhay, Coordonatoarea Rezidentă a Orga-

central cele mai frecvente abateri ale administrațiilor publice locale de la normele legii în procesul de relaționare cu cetățenii. Expoziția este una mobilă și, la solicitare, este oferită oricărei primării.

Șirul evenimentelor la nivel național din cadrul Săptămânii Transparenței au continuat cu vizita de studiu pentru primari și funcționari locali la Centrul de informare a cetățenilor din orașul Ungheni, precum și la Biroul de Relații cu publicul din comuna Sculeni (Ungheni), desfășurată la 16 octombrie. În contextul Săptămânii Transparenței, Cancelaria de Stat a prezentat în cadrul vizitei în autoritățile locale din Ungheni studiul „Participarea cetățenilor la administrarea localităților”. Cercetarea conține date despre felul cum primăriile comunică și informează oamenii, dar și în ce măsură locuitorii

Serviciul public transparent și eficient - o prioritate a Guvernului

Recent, a avut loc cea de-a treia, din 2014, întrunire trimestrială a șefilor subdiviziunilor resurse umane din cadrul autorităților publice de nivel central, care a avut drept subiect principal Raportul privind implementarea Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public pentru anul 2013. **Un amplu comentariu la această temă a pregătit pentru ziarul nostru dna Tamara GHEORGHÎȚA, șefa Direcției reforma administrației publice centrale a Cancelariei de Stat.**

În anul 2013, dezvoltarea serviciului public a continuat în corespundere cu obiectivele și acțiunile prioritare ale Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare, 2013-2014” și ale Planului anual de acțiuni al Cancelariei de Stat pe anul 2013: optimizarea managementului funcției publice prin dezvoltarea cadrului normativ, optimizarea managementului funcționarilor publici prin implementarea reglementărilor cadrului normativ și sporirea competențelor profesionale prin asigurarea unui proces continuu de instruire a funcționarilor publici.

Raportul cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public pentru anul 2013 demonstrează progres în implementarea tuturor procedurilor de personal și a reglementărilor în autoritățile publice; conține o amplă analiză despre situația în serviciul public în anul 2013 în comparație cu perioada anterioară și include: modificările și completările cadrului normativ în perioada de raportare; analiza dimensiunii absolute și relative a serviciului public ca parte componentă a sectorului public, compararea acestei dimensiuni cu unele țări ale OCDE și

ale Parteneriatului Estic; caracteristica calitativă a serviciului public (funcțiile publice vacante, structura de gender, vârsta personalului); rezultatele monitorizării implementării prevederilor cadrului normativ în domeniu pe opt proceduri de personal.

Dimensiunea serviciului public

La 1 ianuarie 2014, efectivul-limită de personal în autoritățile publice a înregistrat 43641,15 unități și numărul de salariați care ocupă aceste funcții și posturi a însumat 43379 persoane.

Analiza efectivului de personal și a salariaților pe niveluri de administrare denotă că mai mult de două treimi din numărul de unități (68.3%) și din numărul de salariați (67.7%) sunt concentrate în APC, iar mai puțin de o treime (31.7% și 32.3%, respectiv) – în APL.

Analiza distribuirii funcțiilor publice și a funcționarilor publici pe niveluri de administrare denotă faptul că APC deține 62.3%, APL – 37.7% din numărul total de funcții publice.

Dimensiunea serviciului public în Republica Moldova, calculată ca ponderea funcționarilor în numărul populației, a constituit 0,89% în 2013, 0,8% în 2012 și 0,81% în 2011, ceea ce reprezintă o pondere rezonabilă (un funcționar public revine la 112 persoane).

Analiza de gen și de vârstă

Analiza de gen a personalului relevă că ponderea bărbaților a constituit în total 54.3% și a femeilor – 45.7% în

numărul salariaților din autoritățile publice.

În structura funcționarilor, bărbații au înregistrat 54% și femeile 46%. Totodată, ponderea bărbaților, care ocupă funcții publice, a constituit 28.7% și a femeilor – 71.3%. Funcțiile de demnitate publică, funcțiile publice de conducere de nivel superior, funcțiile publice cu statut special și posturile din cadrul cabinetului persoanei ce exercită funcție de demnitate publică sunt ocupate preponderent de către bărbați. Femeile dețin circa un sfert din funcțiile de demnitate publică și o treime din funcțiile publice de conducere de nivel superior. Funcțiile publice de conducere, funcțiile publice de execuție, posturile de deservire tehnică și posturile din venituri suplimentare (sau proprii) sunt ocupate dominant de către femei.

Vârsta medie a personalului din autoritățile publice a constituit 42.4 ani (în APC – 40.6 ani și în APL – 46.2 ani) la situația din 1 ianuarie 2014, conform datelor prezentate de autoritățile publice. Analiza relevă că vârsta medie a personalului este rezonabilă în autoritățile publice, totuși gradul de îmbătrânire în APL este mai mare, comparativ cu cel din APC.

Valoarea indicatorului privind vârsta medie a funcționarilor publici a fost îmbunătățită substanțial în APC în urma implementării Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, care prevede că funcționarul public poate activa în funcție publică până la trei ani după atingerea vârstei pentru obținerea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Elaborarea, coordonarea și aprobarea fișei postului

Numărul fișelor postului existente în autoritățile publice pentru funcțiile publice de conducere de nivel superior, funcțiile publice de conducere și funcțiile publice de execuție a însumat în total 17188 la situația din 1 ianuarie 2014.

Ocuparea funcției publice

În anul 2013, în autoritățile publice au fost ocupate 4684.5 funcții publice: 46.4% - prin concurs; 17.1% - prin promovare; 30.2% - prin transfer; 1.7% - prin asigurare a interimatului funcției publice de conducere; 0.6% - prin detașare și 4.0% - prin alte modalități.

Autoritățile publice s-au conformat la cele cinci modalități de ocupare a funcției publice (vacantă și temporar vacantă), preconizate de Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, în 96% din cazuri, respectiv ponderea angajărilor neconforme la cadrul normativ al serviciului public, adică a angajărilor efectuate cu abateri de la cadrul normativ, a constituit 4.0% în total, comparativ cu 4.4% în anul 2012 și 6.8% în anul 2011.

Perioada de probă pentru funcționarul public debutant

Datele prezentate de autoritățile publice relevă că numărul total de funcționari publici debutanți cărora li s-a aplicat perioada de probă (de 6 luni) a însumat 2292 persoane.

(Continuare în pag. 7)

Serviciul public transparent și eficient - o prioritate a Guvernului

(Sfârșit. Început în pag. 6)

Gradul de înnoire a funcționarilor publici (calculat ca raportul dintre numărul funcționarilor publici debutanți confirmați în funcție și numărul funcționarilor publici de conducere și de execuție) a înregistrat 7.4% în perioada de raportare, comparativ cu 5.4% în anul 2012 și 5.6% în anul 2011.

Evaluarea performanțelor profesionale ale funcționarului public

Autoritățile publice au evaluat performanțele profesionale ale **13736 funcționari publici**, ceea ce constituie **82.4%** din numărul funcționarilor publici în funcție publică de conducere de nivel superior, funcție publică de conducere și funcție publică de execuție. Rezultatele evaluării funcționarilor publici pentru anul 2013 au stabilit că 38.8% din numărul funcționarilor publici evaluați au primit calificativul „foarte bine”, 58.6% - calificativul „bine”, 2.5% - calificativul „satisfăcător” și 0.1% (18 persoane) - calificativul „nesatisfăcător”.

Dezvoltarea profesională a funcționarilor publici

Numărul personalului instruit din autoritățile publice a însumat 18968 persoane, din care numărul funcționarilor publici a constituit 10867 persoane. În perioada de raportare, ponderea personalului instruit a înregistrat 49.5% în numărul total de personal din autoritățile publice (în APC – 52.4% și APL – 34.5%). Ponderea funcționarilor publici instruiți a constituit 73.7% (în APC – 84% și APL – 38.5%). Monitorizarea procesului de instruire denotă că numai jumătate (49.5%) din numărul funcționarilor publici instruiți se conformează la cerințele

stabilite prin Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, fiind instruiți sumăr 40 ore sau mai mult pe parcursul anului 2013 (în APC – 53.2% și în APL – 36.6%).

În 2013, autoritățile publice au întocmit și semnat 93

angajamente scrise cu funcționarii publici care au participat la activități de instruire cu durată totală mai mare decât 90 zile calendaristice.

Răspunderea disciplinară a funcționarului public

În anul 2013, comisiile de disciplină din autoritățile publice au examinat 283 sesizări (227 în APC și 56 în APL), dintre care au fost clasate 105 sesizări (85 în APC și 20 în APL) și propuse 243 sancțiuni disciplinare (211 în APC și 32 în APL). Ca urmare, 277 funcționari publici au fost sancționați disciplinar în total în toate autoritățile publice (244 în APC și 33 în APL), ceea ce constituie 1.7% din numărul total al funcționarilor publici (2.4% în APC și 0.5% în APL).

Remunerarea funcționarilor publici

Remunerarea funcționarilor publici se stabilește în baza prevederilor Legii nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici.

Din motivul constrângerilor bugetare, prevederile Legii privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici a fost aplicată parțial, până în prezent nu se aplică două componente salariale stimulatorii pentru motivarea financiară a funcți-

performanțelor profesionale și obținerii calificativului „nesatisfăcător” (art. 64).

Priorități pentru anii 2014-2015:

- Extinderea procesului de implementare a SIA RFPFP în administrația publică locală, inclusiv conectarea AAPL de nivelul al doilea la sistem, crearea a câte un loc de muncă automatizat în fiecare SRU din AAPL de nivelul al doilea, planificarea mijloacelor necesare în acest scop în bugetul de stat, instruirea reprezentanților SRU din aceste autorități.

- Consolidarea sistemului de management al performanțelor prin completarea cu evaluarea performanței organizaționale a autorităților publice. În acest scop, urmează de elaborat conceptul performanței organizaționale și proiectul ghidului respectiv.

- Identificarea mijloacelor bugetare pentru implementarea integrală a prevederilor Legii privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, prin asigurarea avansării în trepte de salarizare a funcționarilor publici în baza rezultatelor evaluării performanțelor profesionale anuale.

- Acordarea în continuare a asistenței metodologice SRU și conducătorilor autorităților publice în aplicarea procedurilor de personal, inclusiv în implementarea instrumentelor de monitorizare.

- Sporirea competențelor profesionale ale personalului din autoritățile publice prin asistența metodologică în cadrul vizitelor pe teren, cursurilor de instruire, schimbului de experiență, studiilor peste hotare și programelor de masterat.

- Elaborarea direcțiilor strategice de reformă a administrației publice în domeniul managementului funcției publice și al funcționarilor publici pentru perioada 2014-2020 prin prisma Acordului de Asociere.

onarilor publici performanți – premiul anual și avansarea în trepte de salarizare. Conform datelor Ministerului Finanțelor, în anul 2013 mărimea salariului mediu lunar al funcționarilor publici a constituit 5290 lei (în total cu spor și premii).

Încetarea raporturilor de serviciu

În anul 2013, în baza Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public au fost încetate raporturile de serviciu cu 1584 funcționari publici (dintre care 1186 funcționari publici din APC și 398 funcționari publici din APL). Analiza datelor privind structura încetărilor raporturilor de serviciu relevă următoarele:

- 62.5% (inclusiv 64.6% în APC și 56.3% în APL) – în temeiul demisiei (art. 65);

- 23.2% (inclusiv 19.9% în APC și 33.2% în APL) – în circumstanțe ce nu depind de voința părților (art. 62);

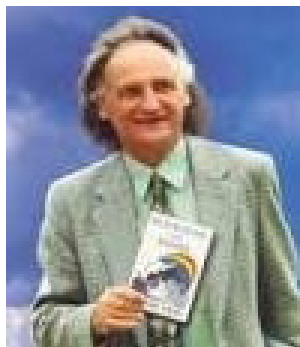
- 12.8% (inclusiv 14.4% în APC și 7.8% în APL) – prin eliberare din funcție (art. 63);

- 1.5% (inclusiv 1.1% în APC și 2.8% în APL) – prin destituire, inclusiv în rezultatul evaluării

Grigore Vieru „acum și în veac” (2)

Poetul „făgăduit iubirii”, Grigore Vieru, preț de o viață și-a căutat în metafora „Casei” și a „Stelei de vineri”, „Umbra de aur”, „ciopliind dulcele doinelor lemn”. De aici și revelația în fața artei poetice, simplitatea și sinceritatea ei totală, universal-națională. „Eu nu îngrădesc lumina, / Ci întunericul, / Taina mea”. Tot de aici și îndemnul personajului liric vierean: „Poți intra, îți îngădui, / În limpedea lumină ce-o am”. Este mai mult decât un gest, este o invitație la cunoașterea de lume, de sine și de poezie dintre cele mai profunde și mai responsabile. Or, în această „lumină limpede” locuiește însuși creatorul.

Asocierea „iubirii” cu „cântecul”, cu „pâinea” și cu „dragostea” din poemul „Locuiesc” talmăcește magistral ideea de poet dinspre dăruire deplină semenilor

și vocației sale. („Locuiesc la marginea / Unei iubiri. / La mijlocul ei / Trăiește credința mea. / Locuiesc la marginea / Unui cântec. / La mijlocul lui / Trăiește speranța mea. / Locuiesc la marginea / Unei pâini. / La mijlocul ei - / Dragostea mea pentru voi”), care se bizuie pe cele două necunoscute deice care sunt „credința” și „speranța” făurului liric făgăduit iubirii creației și creației iubirii.

Întreaga activitate literară viereană este pătrunsă de acest gând călăuzitor.

Pieșele „Într-o pita mierla...”, „Interior”, „Floarea-soarelui”, „Pomul”, „Mama în câmp”, „Poezii”, „Litanii pentru orgă”, „Un secol grăbit” etc., etc. deschid larg ușile „tăcerii”, pe care verticalul poet național și clasicul nostru contemporan le-a descoperit ca o albină în speranța de-a „înălța sobor” aici necesarului și idealului, frumosului românesc, de acasă și pentru casă, indirect vorbind.

Poetul „cămășilor” și al „mamei”, al „copilului” și al „iubitei”, al „cântecului” și al „secolului” este poetul nostru „acum și în veac” dinspre „gândire” și „simțire”, adică dinspre „ritmul Limbii Române”, al „legământului” cu sacralul și cu miracolul metaforei interminabile (fie că aceasta e „lumea”, „mama”, „copilul”, „pomul”, „arta poetică”, „neamul”, divinitatea, frumosul, natura, clipa, izvorul etc., etc.

*Ritmul gândirii, simțirii și
fințării noastre ca națiune nu
poate fi altul decât
ritmul Limbii Române.*

Grigore VIERU

Grigore Vieru este oricum și oricând un poet al întregului, al totului-tot dinspre noi pe nou în linia V. Alecsandri – M. Eminescu – A. Mateevici etc. Ideea de continuitate a „Limbii noastre” în arta poetică viereană este una proprie modului său vivendi din căteșipatru dimensiunile clipei. De aceea, poemele lui aido-ma „frunzelor” autumnale sunt înzilete în toate culorile lor de acasă, radioase și curcubeice în jocul razelor de soare pendulând între zbor și cădere, între vis și paradis, între este și poveste, pentru că vin cu toate dintr-o lumină lină și divină, gnostică și pre-misitică, etico-civică, estetică și ezoterică.

Tudor PALLADI

AUTOBIOGRAFICĂ

Mama mea viața-ntreagă
A trăit fără bărbat.
Singurei eram în casă
Ploi cu grindină când bat.
Mama mea viața-ntreagă,
Stand la masă, ea și eu,
Se așază între mine
Și Preabunul Dumnezeu.
Oh, și crede-așa într-însul,
Ca-n albastru văzul ei
Chipul lui de pe icoană
Se străvede sub scânteii.
Și eu țin atât la mama,
Că nicicând nu îndrăznesc
Dumnezeul din privire
Să mă vâră să-l mângălesc.

LEGĂMÂNT

lui Mihai Eminescu

Știu: cândva, la miez de noapte
Ori la răsărit de Soare,

Stinge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărții Sale.
Am s-ajung atunce, poate,
La mijlocul ei aproape.
Ci să nu închideți cartea
Ca pe recile-mi pleoape.
S-o lăsați așa deschisă,
Ca băiatul meu ori fata
Sa citească mai departe
Ce n-a reușit nici tata.
Iar de n-au s-auză dâșșii
Al străvechii slove buciom,
Așezați-mi-o ca pernă
Cu toți codrii ei în zbucium.

TREI CULORI

Străine pofte ne-au răpit
Când via dulce, când ogorul,
Dar nimeni nu a izbutit
Din piept să smulgă Tricolorul.
Fusesse vremea mult prea cruntă,
Și-atât ne-a ars de dânsul dorul,

Că azi ne strângem și la nuntă
Și la botez cu Tricolorul.
Trei culori și-o singură iubire
Românească,
Trei culori și-o singură vorbire
Românească!
Trei culori și-o singură credință
Românească,
Trei culori și-o singură fință
Românească!
Atât de minunat scânteie,
De crezi că de pe bolți albastre
L-a rupt Hristos din curcubeie
Si l-a dat românimii noastre.
E cald sub el ca sub o rană
Ce-a chinuit Mântuitorul,
E cald în țara cea Ștefană,
Ne încălzește Tricolorul.
Trei culori și-o singură iubire
Românească,
Trei culori și-o singură vorbire
Românească!
Trei culori și-o singură credință
Românească,
Trei culori și-o singură fință
Românească!

Vladimir Hertza s-a născut la 14 mai 1868, în Chișinău. Și-a făcut studiile la Gimnaziul nr. 1, cea mai prestigioasă instituție de învățământ din Basarabia pe care a absolvit-o în 1886. Se zice că a absolvit un liceu juridic din Iaroslavl.

Se zvonea prin Basarabia că Vladimir de Hertza, fiul lui Constantin Herța, pentru a nu-și da în vileag originea sa din coloniștii germani, și-a adăugat la nume particula „de”, astfel lăsând să se înțeleagă că era de baștină de prin părțile Herței. După ce s-a căsătorit, fără învoirea tatălui său, tânărul a dus în Italia o viață de cântăreț ambulant. Apoi, risipind întreaga moștenire părintească, s-a statornicit în România, unde începe o viață politică activă într-o perioadă epocală pentru istoria țării noastre.

Fiind avocat de profesie, în 1917 este ales vicepreședinte al Partidului Național Moldovenesc și al Societății Culturale Moldovenești, a jucat un rol însemnat în actul unirii. A fost președinte al zemstvei din jud. Orhei, primul președinte al Comisiei Școlare Moldovenești. A fost delegat și la conferințele de pace, unde a tratat argumentat chestiunea Basarabiei.

Între anii 1918-1919, a fost primar al orașului Chișinău, desfășurând o amplă activitate organizatorică și inovativă de gestionare, în noile condiții de după alipirea Basarabiei la România, a treburilor urbei, a necesităților populației.

Dar a continuat viața politică activă, în contextul noilor realități. Indignat de activitatea celor care au venit să guverneze după revoluție spre a păstra tradițiile vechi, de Hertza a fondat, în 1919, Liga Românească în Basarabia. În ea intra marii proprietari: M. Catargi, P. Cazacu, Semigradov, V. Anghel, Dicescu, Glavce, I. Costin, Leonard, Feodosiu, P. Gore, Sârbu, Razu, Butmi de Cațman, Varzaru, Bogdasarov, Șeptelici Herțescu, Hacicov, Meleghe, Vespasian Erbiceanu (fost președinte al Curții de Apel Chișinău) și alții. În total, peste 150 de fruntași al vieții publice. A început să apară ziarul Dezrobirea. Liga

Vladimir Hertza, adept al Unirii și primar de Chișinău

însă, ca un for primejdios pentru politicieni, a fost desființată după cinci luni de existență.

A murit subit la 21 august 1924. („Din trecutul nostru”, nr.7 - 8, aprilie - mai, 1934).

În aceste consemnări există o singură inexactitate - data morții, deoarece se știe că Vladimir Hertza a decedat la 3 august 1924. În rest, prezentarea aproape enciclopedică înglobează toate etapele unei biografii romantice și zbuciumate...

„După cum e firesc, lumina prietenilor cade întotdeauna și asupra noastră. Atunci când rostim numele lui Paul Gore, se înțelege de la sine că alături trebuie să figureze și Vladimir de Hertza. Paul Gore și Vladimir Hertza, după impresiile mele de pe atunci, scrie Ion Pelivan în „Viața Basarabiei” (nr. 11 - 12, 1940), nu vroiau să-și riște situația lor, mai ales de mari proprietari. Ei vedeau că la Paris chestia Basarabiei merge greu, ascultau pe prietenii lor ruși, cari așteptau din zi în zi înfrângerea bolșevicilor de către generalul Denikin și apoi Wrangel și se întrebau în mod firesc: dar dacă Basarabia rămâne tot rusească, ce ne facem noi? Ne refugiem?...

...Paul Gore, după părerea mea, pentru același motiv, nu

personal, în calitate de ministru de externe, în prezența lui Vladimir Hertza și dr. Cazacu”.

În materialele istoricului Congres al învățătorilor basarabeni ce și-a ținut lucrările în perioada 25 - 28 mai 1917, am găsit mai multe referințe la intervențiile lui Vladimir Hertza. Dar dintre toate, cea mai importantă mi s-a părut comunicarea lui din ultima zi a congresului: „Învățătorii moldoveni și treaba politică”, acesta fiind ultimul punct din program - un scurt istoric al situației băștinașilor basarabeni sub ocupația rusă, un preludiv la acele argumente grele, care veneau să completeze analiza situației. Erau niște soluții-program, propuse de luminatul boier în vederea redresării rapide a situației critice din învățământ și a trecerii lui urgente pe un fagaș național: „Peste o sută de ani, a spus dl Hertza, am fost robi supuși ai împărăției rusești, lipsiți de drepturi, lipsiți de dreptate, lipsiți de lumină...”

...De acum nu mai vrem să fim robi și fii ai întunericului. Noi vrem să fim stăpâni pe soarta noastră, vrem să fim autonomi! Vrem autonomia cea mai largă pentru Basarabia și vrem ca Rusia să se prefacă în republică federativă.

Vrem să rămânem și mai

vor, că ei sunt hotărâți să lupte până la sfârșit pentru dobândirea drepturilor lor.

D-voastră, învățătorii, trebuie să fiți povățuitorii cei drepecți ai moldovenilor. Mergeți pretutindeni prin țară și spuneți fraților noștri pentru ce au să lupte; spuneți-le că împreună trebuie să dăm cea mai sfântă luptă pentru drepturile noastre naționale și pentru democratizarea vieții obștești din Rusia!” (Școala Moldovenească, an. I; nr.2-4, 1917).

Cuceresc în această cuvântare îndemnul direct spre autonomia Basarabiei - să nu uităm că este abia 28 mai 1917 - și, desigur, pledoaria pentru drepturile naționale. Și, ca un veșnic balast al sufletului basarabean, grija pentru democratizarea vieții în Rusia, grija pentru federalizarea Rusiei, gânduri ce provin dintr-o îndelungată educație în spirit rusc. Această mentalitate nu poate fi ștearsă cu buretele dintr-o singură mișcare, ea este un balast moral ce împovărează conștiințele multor contemporani ai noștri care, cu voia sau fără voia lor, își racordează fiecare pas, fiecare gând la Rusia...

Despre acest primar al Chișinăului s-ar putea spune cu mult mai mult și urmează să mai studiem arhivele. Vom menționa doar faptul că s-a păstrat palatul lui, prefăcut în Muzeul Național de Arte Plastice, dar rămas în analele istoriei cu numele Casa Hertza.

Iurie COLESNIC

Casa din Chișinău în care a locuit V.Hertza

a vroit să primească postul de ministru plenipotențiar al Republicii Moldovenești pe lângă Guvernul român din Iași, post ce subsemnatul i l-am propus

departe în legătură cu Rusia, dar vrem să fim înșine stăpâni pe viața noastră. Acestea le spunem în lumea largă, ca să afle toți că moldovenii știu ce

Femeile au devansat timpul lor în știință

Au fost desemnați Laureații Premiului Nobel pentru anul 2014. Printre laureați se numără și femei, precum norvegianca **May-Britt Moser**, distinsă cu acest prestigios premiu internațional în domeniul medicinei. De fapt, femeile au avut și au un rol însemnat în dezvoltarea științelor din diferite domenii. Astfel, în cadrul Festivalului științei, care se desfășoară tradițional la Paris, organizatorii aduc omagii femeilor de știință, care prin munca lor au revoluționat domeniile în care au excelat.

Vorbind despre chimie, astronomie, matematică, biologie, în ultimul secol femeile-savante, chiar dacă nu toate au primit prestigiosul premiu Nobel, au adus contribuții importante în dezvoltarea științelor per ansamblu.

Publicația Futura Science împreună cu organizatorii evenimentului științific, au realizat un top al primelor 10 femei din lume care au avut contribuții majore în dezvoltarea cunoașterii umane.

Fie ca vorbim de nume cunoscute publicului larg, Marie Curie, Caroline Herschel, Dian Fossey, sau mai puțin cunoscute Lady Ada Lovelace, Leavitt Henrietta, Barbara McClintock, Henrietta Swan Leavitt - toate sunt demne de a fi cunoscute și omagiate de posteritate.

Marie CURIE, născută Skłowska (Varșovia, 1867- 1934). Este prima femeie recunoscută internațional de comunitatea științifică ce revoluționează fizica și matematica. În Franța studiază, începând din 1891, matematica cu Paul Painlevé și Paul Appel, iar fizica cu iluștrii Leon Brillouin și Gabriel Lippmann. Este cea care începe ceea ce în istoria științei este cunoscut sub numele de epoca

Curie, fiind cea care a dat naștere a două generații de laureați ai Premiului Nobel.

În 1906, este profesor de științe la Sorbona, iar recunoașterea meritelor sale îi aduce un Nobel în 1911.

Marie Curie este singurul savant care a primit două premii Nobel în două domenii științifice diferite (fizică și chimie). A fost soția unui laureat al Premiului Nobel, fizicianul Pierre Curie, și mama unei laureate a Premiului Nobel, Irène Joliot-Curie.

Irene Joliot CURIE (1897-1956), - chimist, fizician și om politic, laureată a Premiului Nobel pentru chimie, ca și mama sa Marie Curie. Este cea care a descoperit radioactivitatea artificială, primind Nobelul în 1935 pentru meritele sale. Având studii în acțiunea neutronilor asupra elementelor grele, poate fi considerată și precursora fisiunii nucleare. Din 1946, a fost director al Institutului Radium de la Paris, fiind și cea care a creat Comisariatul pentru Energie Atomică.

care postulează principiul simetriei, al echivalenței între legile de conservare și invarianta legiților fizice.

Chien SHIUNG WU (1912-1997), specializată în elemente de fizică nucleară, participantă la Proiectul Manhattan, este cea care descoperă neconservarea parității în anumite reacții nucleare. Din 1936, este profesor la Berkeley, fiind femeia care ratează de două ori Premiul Nobel în fizică, îl pierde în favoarea lui Lee și Young, iar a doua oară în fața lui Ernest Lawrence, cu care a lucrat, inventatorul ciclotronului.

Este prima femeie profesor la Departamentul de Fizică al Uni-

versității Princeton și prima doamnă căreia i se decernează de această universitate titlul de Doctor Honoris Causa. În 1975, devine prima femeie președinte a Societății Americane de Fizică, iar ca și recunoaștere a meritelor sale primește în 1978 medalia Wolf, echivalent al Nobelului.

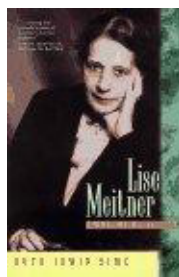
Marie Sophie GERMAIN - matematician francez, care a semnat sub pseudonimul Antoine August Le Blanc - monsieur Le Blanc. Este cea care atacă Teorema lui Fermat și o rezolvă pentru cazul limită când x, y, z sunt divizibile cu pătratul lui n .

HYPATHIA din Alexandria, (sec. IV, era noastră), fiica lui Theon, ultimul director al vestitei biblioteci elene. Moare în masacrul realizat de creștini în 415, fiind prima femeie din istorie cu preocupări majore și înalte cunoștințe în filozofie, matematică și astronomie. Ca un omagiu al existenței sale, a fost realizat și filmul Agora, în 2009.

Lady Ada LOVELACE, fiica poetului Byron (sec. XIX). Cunoscându-l în 1815 pe Charles Babbage, inventatorul mașinii analitice de calcul, poate fi considerată prima creatoare de limbaje formale pentru mașini de calculat. Este matematiciană britanică ce a scris primul program pentru mașina analitică a lui Babbage, ea rămâne în istorie ca fiind primul programator.

Ca o recunoaștere a meritelor sale este realizat proiectul lui Babbage, iar în 1978 numele său este dat unui limbaj informatic Ada, realizat în S.U.A. în 1977.

Lise MEITNER. Începând cu 1901 studiază fizica la Universitatea din Viena cu Ludwig Boltzmann, apoi la Universitatea din Berlin cu Max Planck și Otto Hahn. Este cea care explică instabilitatea elementelor mai grele decât uraniul, iar alături de Otto Hahn, în 1918, descoperă protactiniul, un element rar. Din 1938, se refugiază în Suedia datorită extinderii naziștilor în Europa.

Ratează Nobelul în 1944 în favoarea lui Otto Hahn.

Emilie du CHATELET. Prima femeie recunoscută pentru studiile sale de Bernoulli, Euler și Reamur. Pasionată de fizică și de analiza matematică a lui Leibniz, este prima femeie care scrie Academiei Franceze de Științe, fiind recunoscută ca cea care a tradus Principiile matematice ale filozofiei naturale a lui Newton, în 1756.

Caroline HERSCHEL. Alături de fratele sau astronom amator, descoperă planeta Uranus. Obține medalia de aur a Academiei Regale din Londra, fiind considerată și prima femeie astronom.

După câştiguri uşoare

Angajaţi ai Inspectoratului de Poliţie Floreşti, un ofiţer

de investigaţie şi un şef de post într-un sat din acelaşi raion, sunt cercetaţi penal pentru corupere pasivă de către Centrul Naţional Anticorupţie şi procurorii anticorupţie. Cu ceva timp în urmă, în adresa Direcţiei Generale Teritoriale „Nord” a CNA a sosit o sesizare precum că cei 2 poliţişti ar fi extorcat 500 \$ de la un bărbat pentru a nu înregistra furtul pe care acesta l-ar fi săvârşit în luna februarie, curent.

Oamenii legii ar mai fi susţinut că deţineau informaţii şi despre alte fapte ilegale ale victimei. Cazul a fost documentat de către DGT „Nord” a CNA, iar poliţiştii bănuţi au fost reţinuţi în flagrant după primirea banilor extorcaţi.

Pe acest caz a fost pornită o cauză penală în temeiul art. 324, alin. (2), lit. b) şi c). Dacă vor fi găsiţi vinovaţi, poliţiştii riscă o pedeapsă cu închisoare de la 5 la 10 ani, cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unităţi convenţionale şi cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

Maestru în ale corupţiei

Un maestru superior de la Şcoala profesională nr. 2 din Cahul a fost reţinut de către ofiţerii DGT „Sud” a CNA şi procurorii anticorupţie, fiind suspectat de trafic de influenţă. Potrivit denunţatorului, bărbatul ar fi extorcat 300 de euro afirmând că are influenţă asupra unor persoane responsabile din cadrul Secţiei Înregistrare a Transportului şi Calificarea Conducătorilor Auto din Ceadâr-Lunga în vederea susţinerii examenului de calificare şi obţinerii permisului de conducere. Acesta ar fi acţionat coordonat cu alte persoane prin intermediul cărora urma să faciliteze susţinerea probelor scrise şi practice şi eliberarea ulterioară a carnetului de şofer.

Reţinerea în flagrant a

avut loc vis-à-vis de primăria oraşului Cahul, banii fiind predaţi benevol de către bănuît.

Pe acest caz a fost pornit un dosar în temeiul art. 326, alin. (2), lit. b), Cod Penal. Dacă va fi găsit vinovat, bărbatul riscă o pedeapsă cu

închisoare de la 2 la 6 ani sau amendă în mărime de la 3000 la 4000 unităţi convenţionale.

De menţionat faptul că maestrul a fost condamnat pentru corupţie anterior, fiindu-i aplicată o amendă de 41 000 de lei.

Zece percheziţii şi o persoană reţinută

Doi directori ai Şcolilor auto din Chişinău şi un in-

structor au fost escortaţi la Centrul Naţional Anticorup-

ţie pentru a fi audiaţi într-un dosar penal pornit pe trafic de influenţă. Cei trei sunt bănuţi că ar fi extorcat de la un bărbat, de mai multe ori, câte 250 de euro pentru organizarea eliberării permiselor de conducere. Potrivit denunţatorului, bănuţii susţineau că au influenţă asupra unor responsabili din cadrul CRIS Registru şi că îi pot determina să faciliteze susţinerea examenelor de calificare a conducătorilor auto pentru diferite categorii.

În cadrul acţiunilor de urmărire penală, cei trei au fost documentaţi de procurorii anticorupţie şi CNA în momentul primirii, sub control, a diferitelor sume de bani. Astfel, au fost fixate tranzacţiile în care s-au transmis 1600 de lei, 250 de euro şi alţi 250 de

euro pentru perfectarea permiselor de conducere.

Ca urmare a percheziţiilor desfăşurate la domiciliile, birourile de serviciu şi în automobilele figuranţilor, procurorii anticorupţie au depistat banii din ultima tranşă, transmisi sub controlul ofiţerilor CNA, şi mai multe documente ale solicitanţilor de permise.

În prezent, o persoană este reţinută, iar altele două sunt cercetate în stare de libertate. Dacă vor fi găsiţi vinovaţi, bănuţii riscă până la 7 ani de închisoare.

Operaţiune CNA - Fisc

Un inspector fiscal al Direcţiei Generale Control Fiscal din cadrul Inspectoratului Fiscal de Stat al mun. Chişinău a fost reţinut de către ofiţerii Centrului Naţional Anticorupţie şi procurorii într-un dosar de corupere şi trafic de influenţă. Investigaţiile au demarat la sesizarea serviciului de securitate internă al IFPS. Potrivit demersului IFPS, inspectorul ar fi pretins 3000 de lei de la un agent economic din Chişinău pentru a nu efectua controale fiscale la o întreprindere gestionată de

mează să-i transmită superiorului său pentru soluţionarea pozitivă a cazului.

Urmare, CNA şi procurorii au iniţiat o cauză penală pentru corupere pasivă şi trafic de influenţă, reuşind să documenteze acţiunile inspectorului. Banii au fost transmişi sub controlul CNA în două tranşe, iar după ultima tranşă bănuitul a fost reţinut. Operaţiunea de constatare în flagrant a avut loc la parcare a unui centru comercial din Chişinău.

Dacă va fi găsit vinovat, el riscă închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unităţi convenţionale şi cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

În acţiunile sale, ofiţerii CNA au fost susţinuţi de Direcţia Securitate Internă şi Anticorupţie a Inspectoratului Fiscal principal de Stat.

acesta. În plus, inspectorul l-ar fi asigurat că nu-i va crea impedimente în activitatea economică, iar pentru aceste servicii angajatul Fisc-ului ar fi pretins 3000 de lei, susţinând că o parte din bani ur-

**Arnold SCHWARZEN-
GGER, Columbus, Ohio, US**

Statuia starului de cinema și a fostului guvernator de California a fost realizată după imaginea din tinerețe a lui, când se afla la apogeul carierei sale de culturist profesionist. În statul american Ohio, în fiecare an are loc Arnold Fitness Weekend, un eveniment destinat pasionaților de body-building, inspirat de sextuplul deținător al titlului Mister Olympia.

**Sylvester STALLONE, The
Rocky Statue, Museum of
Art, Philadelphia, US**

Creată inițial pentru Rocky III, sculptura este acum un ade-

Personalități celebre contemporane imortalizate în sculpturi

Celebritățile au fost mereu o sursă de inspirație, dar și una dintre cele mai mari atracții din vacanță pentru fani și nu numai. Pentru cei care își doresc să rămână cu o fotografie a starului preferat sau, pur și simplu, să aibă o poză inedită, diferită față de clasicele poze din vacanță, le recomandăm câteva statui ale diverselor staruri din întreaga lume.

vărat monument. Personajul fictiv, Rocky Balboa, interpretat de Sylvester Stallone a fost imortalizat în bronz în anul 1980. După ce s-au încheiat filmările, Stallone a donat statuia orașului Philadelphia. Statuia se află lângă Muzeul de Artă Philadelphia, așa că fiți siguri că o să faceți o poză cu însuși Rocky Balboa.

**Woody ALLEN, Oviedo,
Spain**

Woody iubește Oviedo, acesta folosind acest loc pentru filmul său „Vicky Cristina Barcelona”. Dar și Oviedo îl iubește pe Woody, având în vedere că în parcul central din Oviedo, Campo de San Francisco, se află statuia lui Woody Allen, regizor de cinema, actor, laureat al 4 premii Oscar și scriitor american. Chiar și Woody consideră

că statuia lui este un pic ciudată: „Statuia mea din Oviedo este una din marile mistere ale civilizației occidentale”.

**Marilyn MONROE, Chica-
go, US**

Statuia Marilyn Monroe, proiectată de Seward Johnson, înfățișează una dintre cele mai faimoase imagini ale lui Marilyn, și a fost făcută în 1955, în timpul filmului „The Seven Year Itch”. Inaugurată în iulie 2011, statuia se află în prezent în Palm Springs, California, aceasta fiind mutată din Chicago.

**Elvis PRESLEY, Memphis,
Tennessee, US**

Statuia din bronz a lui Elvis din Memphis reproduce originalul, care s-a aflat aici între

1980 și 1994. Statuia a fost restaurată, aceasta suferind diverse daune, cauzate de către vânzătorii de suveniruri. Originalul poate fi găsit la Tennessee Welcome Center, care este deschis 24 din 24 de ore.

Bruce LEE, Hong Kong

Statuia Bruce Lee din Hong Kong a fost construită în onoarea actorului, care a murit la vârsta de 32 de ani.

Abonarea 2015

Continuă abonarea pentru anul 2015 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDAȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Sergiu PÎSLARU - redactor
Vitalie NICA - redactor

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 370.
Dat la tipar 31.10.2014

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică